

Це, по-перше, дозволить залишити незмінними соціальні пороги електроспоживання; по-друге, зменшення субсидування відбуватиметься за рахунок заможніших верств населення з більшими обсягами електроспоживання (вище другого та третього порогів); по-третє, забезпечуватиме відповідний сигнал для населення про реальний, економічно обґрунтований рівень тарифу та готовність до подальшого поступового об'єктивного зростання тарифів на електроенергію.

Економічні ефекти від ліквідації перехресного субсидування. Зниження цін на електроенергію для реального сектору економіки дозволить знизити собівартість вітчизняних споживчих та промислових товарів, особливо енергомістких (металургії, хімічної, скляної промисловості тощо) приблизно на 2–10%, ціни на внутрішньому і зовнішніх ринках; створить умови для часткового заміщення використання в промисловості імпортного природного газу на електроенергію (особливо в металургії для виробництва електросталі); скорочення цін на електроенергію для підприємств комунальної сфери дозволить знизити собівартість послуг тепло- та водопостачання населення приблизно на 2–4%, що має адекватно відбитися в цінах на них. Нормалізація ціноутворення та цінових пропорцій на ринку електроенергії України покращить умови для здійснення реальних капітальних інвестицій в модернізацію систем виробництва та розподілу електроенергії. До того ж, реалізація запропонованого напряму розвитку внутрішнього ринку електроенергії не потребує інвестиційних витрат та істотних видатків держбюджету.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА ОЛІМПІЙСЬКИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

*Скрипник А. В. д.е.н., професор;
Галаєва Л.В., к.е.н., доцент,
НУБіП України*

Після проведення Євро-2012 наша країна переживає не найкращі часи. Високі (докризові) темпи зростання економіки залишились у минулому. У другому півріччі 2012 р. взагалі спостерігається падіння економіки. Зростає державний борг і від'ємне сальдо торговельного балансу. НБУ докладає героїчних зусиль для підтримки курсу гривні - як правило це веде до зменшення золотовалютних резервів і час суттєвої девальвації гривні визначається тільки політичними міркуваннями. Можливо прив'язка всіх цих негативних зрушень до Євро-2012 є не зовсім коректною, однак спробуємо прояснити питання відносно впливу процесу підготовки та проведення цієї події на існуюче важке становище української економіки.

Проведення спортивних «мегаподій» (терміну відповідає наявність телеаудиторії, що перевищує 1млрд. глядачів, і трансляції не менш ніж на 30 країн [4]) прийнято розглядати крізь призму регіонального, а для малих країн і національного розвитку. За своєю суттю, спосіб проведення змагань – це тест на визначення рівня зрілості економіки. Розвинені економіки вирішують проблеми, що виникають, на рівні місцевих бюджетів та інвестицій з боку зацікавленої частини бізнесу (не випадково Олімпійські ігри приймають міста, а не держави). Країни, що розвиваються, залучають усі наявні ресурси і, зазвичай, основна частина витрат лягає на бюджет.

Крім того, для країн, що розвиваються, це в першу чергу піар-акція (або акт самоствердження) політичної сили, що стоїть при владі і вже, по-друге, реклама для країни. При цьому, економічні питання проведення таких масштабних подій, як правило, розглядаються без належної деталізації. На момент прийняття рішення про подачу заявки на проведення мегаподії, загальноприйнятою є тенденція істотно занижувати рівень витрат на підготовку і надмірно завищувати оцінки прибутковості (оцінка ex-ante) [1]. У подальшому, після проведення змагань, вони як правило не підтверджуються (ex-post аналізом).

Визначальною особливістю проведення ігор в країнах, що розвиваються є практично повна відсутність спортивних споруд та досвіду проведення змагань з окремих видів спорту. Відтак, Україна, яка готується подати заявку на проведення Зимових Олімпійських ігор 2022

року, ніколи не проводила етапів кубків Світу або Європи з жодного із зимових олімпійських видів спорту. У передбаченому місці проведення (Львів, Карпати) не існує ні сучасних трамплінів, ні гірськолижних трас олімпійського рівня, немає жодного з необхідних льодових палаців (для кьорлінгу, фігурного катання, хокею, шот-треку тощо).

Існують численні дослідження впливу спортивних мегаподій на регіональну економіку. В них основну увагу приділяють зміні кількості робочих місць, зростанню або зменшенню доходів, створенню об'єктів інфраструктури, які взагалі не були б створені, або були б створені у віддаленій перспективі. Як правило, ідентифікувати (позитивний або негативний) ефект від проведення, навіть найбільш значних, спортивних змагань (зимових або літніх Олімпійських ігор, Чемпіонатів світу і Європи з футболу) для великих економік не вдається [5].

Однак, випадки суттєвого негативного впливу на не достатньо потужні розвинуті економіки вже спостерігались (літні Олімпійські ігри в Греції 2004р., Євро-2004 в Португалії).

Як правило, позитивного фінансового та економічного ефекту досягають організатори, які ефективно використовують вже існуючі спортивні споруди та інфраструктуру (яскравими прикладами є літні Олімпійські ігри 1984р. у Лос-Анджелесі, Чемпіонат світу із футболу 2006р. у Німеччині, Чемпіонат Європи із футболу 2008р. у Австрії та Швейцарії [5]). У цих унікальних випадках, витрати на модернізацію покриваються вже у процесі мегаподій і немає необхідності в подальшому виділенні додаткових коштів на утримання спортивних об'єктів. Проведення таких мегаподій не порушує існуючого рівноважного стану на ринку спортивних послуг і після їх проведення система залишається в рівноважному стані.

Метою представленої роботи є оцінка ризиків економічної безпеки пов'язаних із проведенням спортивних мегаподій на підставі наявної інформації про підготовку та проведення Євро-2012, даних про його вплив на стан економічного розвитку і фактів реалізації аналогічних проєктів у різних країнах світу, враховуючи стан економіки, ступінь стабільності фінансової системи, інституційний та соціальний фактори розвитку країни.

Доходно-витратний аналіз на прикладі Євро - 2012

Вигоди від проведення спортивних мегаподій поділяються на вигоди від без посередньо цієї події та вигоди від розвитку інфраструктури. Вигоди від події – це, насамперед, продаж квитків на змагання, ліцензування прав трансляції ігор, доходи від туризму, пов'язані із проведенням спортивних змагань, національна гордість за проведення, яку важко оцінити у грошовому еквіваленті, додаткові вигоди від торгівлі спортивною символікою, тощо. Інші вигоди – це покращання доріг, побудова інфраструктури, а у випадку з Україною – створення безпосередньо спортивних об'єктів, що будуть використані й надалі.

Якщо розглядати Євро-2012 з цих позицій, то, на перший погляд, усі витрати виглядають досить обґрунтовано (табл.1).

Таблиця 1

Витрати на створення інфраструктури та спортивних споруд для Євро-2012

	Державні кошти, млн. дол. США	Інші джерела, млн. дол. США	Всього, млн. дол. США	Частка у витратах
Стадіони	1 047,43	426,75	1 474,18	10,1%
Тренувальні бази	66,41	41,25	107,67	0,7%
Аеропорти	1 676,21	946,14	2 622,35	18,0%
Залізниця реконструкція	338,25	2 032,25	2 370,50	16,3%
Дороги будівництво і модернізація	3 055,15	1 132,85	4 188,01	28,8%
Облаштування прикордонних пунктів	62,10	33,97	96,07	0,7%
Розбудова інфраструктури міст	1 076,24	319,00	1 395,23	9,6%
Побудова готелів	84,91	1 342,80	1 427,71	9,8%
Інше	663,81	200,66	864,47	5,9%
Всього:	8 070,51	6 475,67	14 546,18	100,0%
	55,5%	44,5%	100,0%	

Джерело: Закон України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні»[6]

Усі ці об'єкти в Україні необхідно було будувати й без подачі заявки. Інфраструктурні об'єкти (аеропорти, залізниця) мають скоріш додатній NPV, але без Євро не були б побудовані своєчасно.

Оскільки, велика частка інфраструктурних витрат припадає на покращення сполучення між містами, розглянемо їх ефективність детальніше: чи покращилася якість українських шляхопроводів кардинально?

Як впливає із наведених даних, державний і місцеві бюджети забезпечили 55,5% витрат, тоді як бізнес лише 44,5% (співвідношення буде значно відрізнятись, якщо врахувати, що Укрзалізниця використовує також Державні кошти). Що стосується окремих статей витрат, то на будівництво і модернізацію доріг було витрачено 28,8% від усіх запланованих витрат, збільшення пропускної спроможності аеропортів склало 18% витрат, а модернізація залізниць – 16,4%. Що стосується реконструкції залізниці, то базисний для галузі показник – середня швидкість руху – вперше за пів століття зазнав змін і зріс лише на 2,1 км/годину, що свідчить про безнадійне відставання від європейських стандартів.

Фактично, відбулося не кардинальне поліпшення інфраструктури, а її «косметичний ремонт», наслідки якого не будуть відчутні вже через рік після мегаподії. Про це свідчить і зіставлення співвідношення суми витрат на підготовку до Євро-2012 України і Польщі (\$ 14,5 млрд. для України і \$ 23,5 млрд. для Польщі [5]). Наслідки такої асиметрії у витратах відчувалися вже під час проведення змагань. З 16 країн, учасниць фінальної стадії Чемпіонату Європи з футболу, лише три команди (включаючи Україну) погодилися проживати на території України під час змагань.

На перший погляд, витрати в 64 млрд. грн. за три роки складають не на стільки велику частку від загальних державних витрат за цей термін (рис.1), однак, у порівнянні із іншими значимими бюджетними витратами (охорона здоров'я, освіта) вони є досить суттєвим збільшенням витратної частини бюджету. Тому є підстави стверджувати, що існуючий стан фінансової стабільності України в значній мірі визначається фінансовою складовою підготовки до Євро-2012.

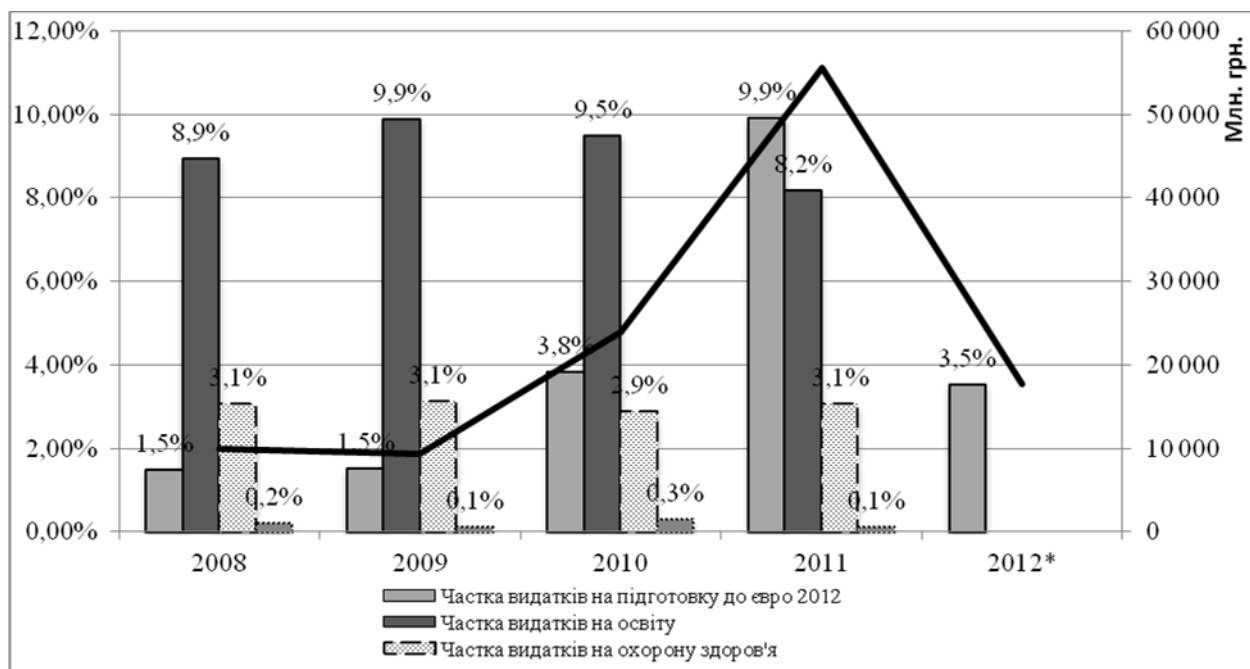


Рис. 1. Бюджетні видатки на підготовку до Євро-2012 по роках [6]

У пункті першому програми економічних реформ, що запропоновані керівництвом України, мова йде про створення базових передумов економічного росту через утримання низького рівня інфляції та стабілізації державних фінансів [21]. У зв'язку з цим, проводиться

жорстка монетарна політики (обмеження грошевої маси) спрямована на досягнення низьких темпів інфляції (0,7% у першому кварталі 2012 року) [7]. Однак, для країни з відкритою економікою, курсова політика має не менше значення і тут також відбувається жорстка стабілізація курсу гривні відносно до долара США.

Фінансовий стан та оцінка впливу проведення мегаподій на показники економічного зростання

Відомо, що на досить тривалому проміжку часу монетарна політика може мати тільки одне цільове призначення – або стабілізація курсу, або обмеження інфляції. Наприклад, невдалою спробою стабілізації обох компонент (при надзвичайно обмежених ресурсах) є події у Білорусії у 2011 році. До речі, за рівнем обмеженості золотовалютних ресурсів (по місяцях імпорту) наша ситуація, порівняно із іншими країнами СНД, не набагато краща за ситуацію у Білорусії (рис. 2). Крім того, в останні місяці має місце тенденція до зменшення золотовалютних резервів [10].

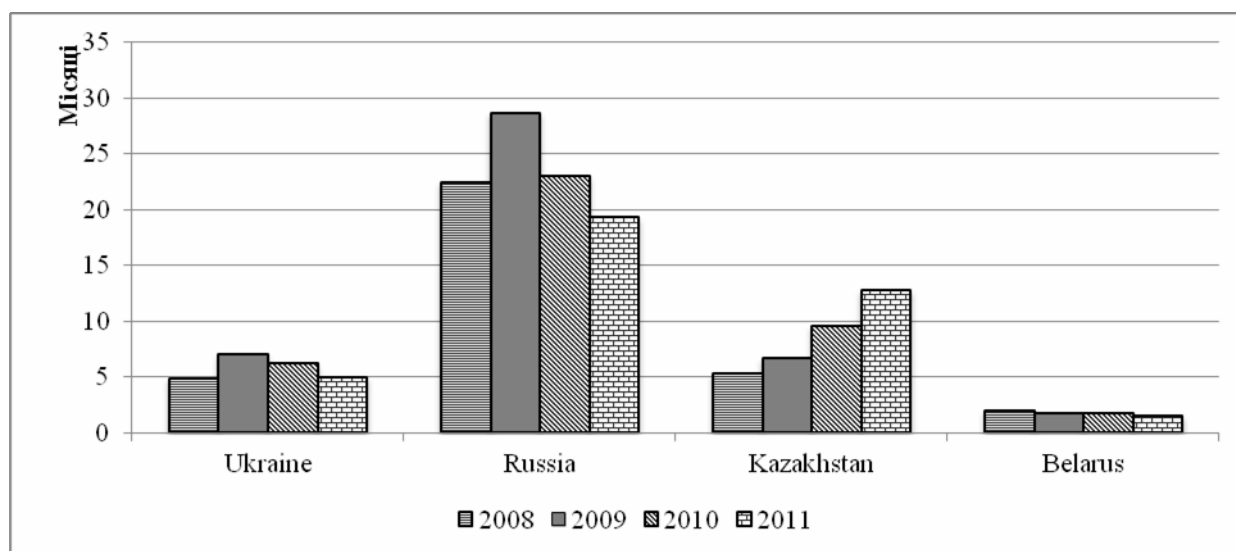


Рис. 2. Обсяг золотовалютних резервів для покриття імпорту по місяцях [2]

Звичайно, прив'язка всіх цих негативних явищ, що спостерігаються у фінансовому секторі, до проведення Євро-2012 викликає деякі сумніви – цілком можливо, що існує цілий ряд інших факторів, які негативно впливають на стабільність національної фінансової системи (популістські кроки уряду до парламентських виборів 2012 р., дефіцит державного пенсійного фонду, «кабальні» умови постачання енергоносіїв, борги «Укрнафтогазу»).

Однак, якщо всі перераховані фактори інституційно притаманні розвитку української економіки вже тривалий проміжок часу, тягар проведення Євро-2012 було взято керівництвом країни абсолютно добровільно і він, у будь-якому випадку, збільшив напруження у фінансовому секторі країни. Цей фактор не залишився без уваги провідних світових рейтингових агенцій, що викликало падіння кредитного рейтингу (рейтингу дефолту емітенту) і, у подальшому, призвело до погіршення умов зовнішнього фінансування та негативно вплинуло на економіку в цілому.

Цілком можливо, що цей фактор поруч із величиною та структурою зовнішніх боргових зобов'язань суттєво впливає на зростання оцінки ймовірності дефолту України, яка на даний момент за цим показником знаходиться на п'ятому місці після Кіпру, Португалії, Пакистану та Аргентини [3]. Дія подібного механізму під час світової фінансової кризи представлена у роботі [9], однак ніщо не заважає спрацювати цьому механізму і в посткризовий проміжок часу.

Висновки. Якщо для розвинутих країн ризики проведення спортивних мегаподій є локальними, то для країн, що розвиваються ці ризики реалізуються на національному рівні.

Приклади Греції (літні Олімпійські ігри 2004 року), та Португалії (Євро-2004) показують, що ці ризики можуть реалізовуватись і в розвинутих країнах з недостатньо потужною економікою.

Проведення мегаподій в країнах, що розвиваються пов'язано з значними бюджетними витратами, збільшує рівень державної заборгованості, напруженість виконання бюджету і в кінцевому результаті впливає як на стабільність фінансової системи країни, так і на показники економічного зростання.

При проведенні мегаподій зростає рівень державного втручання в економіку, змінюється перерозподіл бюджетних ресурсів країни, що веде до зростання показників корумпованості суспільства. Внаслідок цих процесів зростає диференціація доходів населення і, як наслідок цього, вплив радикальних політичних сил (комуністи, ультра націоналісти).

Проведення спортивних мегаподій у країнах з неререформованою економікою, судейською системою та значним рівнем корумпованості, веде до погіршення умов економічної безпеки.

Список літератури

1. A Cost-benefit Analysis of an Olympic Games / Darren McHugh // Department of Economics, Queen's University/ – Canada, 2006. – P. 66.
2. CIS Monthly Monitor March 2012 / Deutsche Bank Research, Global Risk Analysis // [Online]: <http://www.dbresearch.com>.
3. CMA Global sovereign Credit Risk Report / CMA part of S&P Capital IQ // [Online]: <http://www.cmavision.com/learning/sovereign-risk-reports/>.
4. Economic Impact of Organizing Large sporting Events / Elmer Sterken // Department of Economics, University of Groningen, January 13, 2010. – P.24.
5. Euro 2012 – Does It Still Pay? / Krzysztof Nieczytor // Eastbook.eu [Online]: <http://eastbook.eu/en/2012/03/material-en/news-en/euro-2012-%E2%80%93-does-it-still-pay/>.
6. Закон України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні» // [Режим доступу]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/962-16>.
7. Индекс инфляции (Украина). / Министерство финансов Украины. // Получено 19 мая 2012 г., из Министерства финансов Украины – Официальный Вебсайт [Режим доступа]: <http://index.minfin.com.ua/index/infl/>.
8. Мільярди в асфальт / Світлана Єрьоміна // Finance.ua Про Гроші, [Режим доступу]: <http://news.finance.ua/ua/toplist/~2/2/269926>, 18.02.2012.
9. Основні аспекти і параметри оцінки ймовірності дефолту України в умовах фінансової кризи. / Скрипник, А. В., & Марченко, С. // Вісник Національного Банку України. – 2009. – №3. – С. 10–22.
10. Показники виконання державного бюджету України / Міністерство фінансів України // [Режим доступу]: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=77643.

ПРИНЦИПИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК БАЗИС ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Солодовник Л.М., д.т.н., професор;

Шагоян С.М.,

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»

Ефективне використання капіталу є головним завданням корпоративного управління, яке побудовано на розподілі функцій власності та управління з метою приділення належної уваги захисту прав інвесторів в умовах, коли одні особи володіють товариством, а інші ним управляють. В умовах більш високих корпоративних структур (декілька товариств, пов'язаних правами власності) проблеми, обумовлені розмежуванням функцій між керівниками загальних корпоративних та асоційованих рівнів, визначають актуальність захисту інтересів асоційованого підприємства. Тому, метою дослідження є розвиток теоретичних засад формування системи управління гірничо-збагачувальним комбінатом як асоційованим товариством в напрямку розподілу управлінських повноважень та обов'язків щодо забезпечення його економічної безпеки.